

Tartu universitet
Humanistiska och konstnärliga fakulteten
Institutionen för främmande språk och kulturer
Avdelningen för skandinavistik

(Svenska språket och litteraturen)

BA-uppsats
Språkbruksvanor och inställningar
till den skandinaviska språkgemenskapen
bland studenter i skandinaviska språk i Östersjöområdet

Karmen Konnapere
Handledare: Eva Liina Asu-Garcia, PhD
Bihandledare: Mie Mortensen, MA

Tartu
2024

Innehållsförteckning:

1. INLEDNING.....	4
2. BAKGRUND.....	6
2.1. Skandinaviska språk.....	6
2.2. Den skandinaviska språkgemenskapen.....	7
2.3. Påverkan från engelska på de skandinaviska språken.....	8
2.4. Tidigare forskning.....	8
3. METOD.....	10
3.1. Sociolingvistiskt ramverk.....	10
3.2. Enkätstudie.....	10
3.3. Valet av universitet.....	11
3.4. Skandinaviska kandidatprogram.....	12
3.4.1. Tartu universitet.....	12
3.4.2. Greifswald universitet.....	13
3.4.3. Gdańsk universitet.....	13
3.4.4. Vilnius universitet.....	13
3.5. Respondenter.....	13
4. RESULTAT.....	16
4.1. Inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen.....	16
4.2. Inställningar till att studera de skandinaviska språken.....	19
4.3. Studenternas språkbruksvanor.....	21
4.4. Faktorer som påverkar studenternas skandinaviska språkkunskaper.....	24
4.4.1. Ett vs. tre skandinaviska språk.....	24
4.4.2. Huvudspråk.....	27
5. DISKUSSION.....	32
6. SLUTSATS.....	34
7. RESÜMEE.....	36

Källförteckning.....	38
Bilaga 1.....	42
Kinnitus töö iseseisvalt kirjutamise kohta.....	50
Lihtlitsents.....	51

1. INLEDNING

Det är en stor utmaning att lära sig ett främmande språk. Men hur är situationen när man försöker lära sig tre närbesläktade språk samtidigt?

I Skandinavien finns det ett fenomen, den skandinaviska språkgemenskapen, vilket innebär att människor med svenska, danska och norska som modersmål kan kommunicera så att samtalspartnern förstår varandra och behöver inte byta språk. Samtidigt är den skandinaviska språkgemenskapen ett ideal som inte alltid fungerar, därför behöver man träna för att förstå och bli förstådd. (Reuter & Grünbaum, 2013, s. 5) Fenomenet intresserar många forskare särskilt inom Skandinavien (Börestam Uhlmann, 1994; Sundby, 2013; Svensson, 2017) men få har undersökt det bland studenter som har valt att lära sig de skandinaviska språken på universitet utanför Skandinavien (Nowak, 2021).

Jag valde temat på grund av mina egna erfarenheter med att lära mig främmande språk på Tartu universitet. Svårigheterna angående inläringen av de skandinaviska språken dök upp under det andra läsåret då jag började lära mig norska i tillägg till svenska. Nya kunskaper i norska blandades med kunskaper i svenska vilket skapade ett blandat skandinaviskt språk. Skandinavistiska avdelningens förväntningar vid Tartu universitet är att i slutet av kandidatexamen kan studenterna ett språk väl men också kan de förstå de två ytterligare språken åtminstone lite. Är det uppnåbart att lära sig att förstå tre närbesläktade språk under bara ett par år?

Kandidatuppsatsen är en sociolingvistisk attitydundersökning med syftet att undersöka språkbruksvanor och inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen bland utländska studenter, som studerar vid en skandinavisk avdelning på olika universitet runt Östersjön.

Forskningsfrågor för uppsatsen är följande:

- 1) Vilka inställningar har studenterna till att studera de skandinaviska språken och till den skandinaviska språkgemenskapen?
- 2) I vilka situationer och hur ofta använder studenterna de skandinaviska språken?
- 3) Vilka faktorer påverkar studenternas skandinaviska språkkunskaper?

Faktorer som är i fokus under den tredje forskningsfrågan är hur många skandinaviska språk studenterna har lärt sig och vad är deras huvudspråk på universitetet.

Uppsatsen har sex delar: introduktion, bakgrund, metod, resultat och diskussion samt slutsatsen. Först ges en kort översikt av skandinaviska språken samt den skandinaviska språkgemenskapen och påverkan från engelska. Sedan visas uppsatsens teoretiska utgångspunkter, metod och samlade resultat. I diskussionskapitlet diskuteras svaren från enkätstudien.

Ett stort tack till först och främst Eva Liina Asu-Garcia och till studenterna som deltog i undersökningen. Dessutom vill jag tacka Mie Mortensen, Kristina Tolinsson Ting och andra lärare på universitetet som hjälpte mig med att sprida frågeformuläret med studenterna.

2. BAKGRUND

2.1. Skandinaviska språk

I Norden är den språkliga variationen mycket stor. Språk från tre olika språkfamiljer anses vara språk i Norden: svenska, danska, norska, färöiska och isländska är indoeuropeiska språk, samiska och finska uraliska språk och grönländska ett eskimåisk-aleutiska språk. Svenska, danska, norska, färöiska och isländska utgör de nordiska språken. Begreppet skandinaviska språk innehåller endast tre av alla nordiska språk: svenska, danska och norska om man räknar två olika varianter av norska (nynorsk och bokmål) som ett. (Torp, 2005, s. 24, 43, 70) Det är de tre språken den här uppsatsen fokuserar på. Det betyder att alla andra språken som finns i Norden, till exempel finska och isländska inte är aktuella för den här studien.

Runt 10 miljoner människor talar svenska som modersmål, vilket betyder att det är det största av alla tre skandinaviska språk. Dessutom anses det finnas runt tre miljoner människor som talar svenska som andraspråk (Laurent, 2024). Danska är modersmål av ungefär fem miljoner och norska till ungefär 4,5 miljoner människor (Institutet för språk och folkminnen, 2023).

Svenska, danska och norska är lika i många områden tack vare en gemensam språkfamilj: den germanska eller mer exakt nordgermanska språkfamiljen (Torp, 2005, s. 25). De skandinaviska språken utvecklades från ett gemensamt modersspråk - urnordiskan. Efter ett tag började de skilja sig åt från varandra, idag beräknas de som tre olika språk (Vikør, 1993, s. 30–32). Delsing och Lundin-Åkersson beskriver dagens skandinaviska språk på följande sätt:

De har mycket stora likheter i ordförråd, ljudsystem, böjning och grammatik. Danska, svenska och norska skiljer sig emellertid också åt på flera punkter. Då det gäller ordförrådet är danskan och norskan väldigt lika, medan ljudsystemet är mycket likt i svenska och norska, och där avviker då danskan. (2005, s. 3)

2.2. Den skandinaviska språkgemenskapen

Den skandinaviska språkgemenskapen eller den skandinaviska grannspråkförståelsen betyder att svenskar, danskar och norrmän kan kommunicera med varandra med hjälp av deras eget modersmål genom att anpassa språket så att det blir lättare för mottagaren att förstå (Vikør, 1993, s. 129). Skandinaver gör det genom att anpassa framför allt ordförrådet och uttalet (Torp, 2005, s. 70).

Inom Skandinavien finns det ändå några nationaliteter som har bättre möjligheter och kunskaper att förstå grannspråken bättre och de är norrmän (Torp, 2005, s. 70–72). Å ena sidan har norrmän och danskar haft en gemensam historia och till och med ett gemensamt skriftspråk. Det gör att det är lättare för norrmän att förstå danska bättre än svenskar även idag. Å andra sidan har norrmän fler likheter med det svenska uttalet vilket gör att det är lättare för norrmän att förstå svenska. (Torp, 2005, s. 70–72) Detta att danska-svenska språkparet är det svåraste visar undersökningen gjort 1976. Mauruds resultat bevisar att skriftlig och speciellt muntlig förståelse är det sämsta mellan danskar och svenska. (refererad i Vikør, 1993, s. 121–122)

När det gäller människor som inte har ett skandinaviskt språk som modersmål kan det vara mycket svårare att uppnå nivån där alla skandinaviska språk är begripliga. Problem uppstår speciellt i muntlig kommunikation. Efter att ha beskrivit problem som modersmålstalare av finska har med att förstå de skandinaviska språken påpekar Ringbom (2007, s. 13) att: “Such problems occur mainly in listening: communicative success in inter-Scandinavian oral contexts seems to require (near-)nativeness or at least fluency in one Scandinavian language.”

Reuter och Grünbaum (2013, s. 9–11) har skapat ett litet verktyg som ger skandinaver råd om hur de ska öva sig på att förstå varandra och till och med träna på att bli förstådda. Man kan ta hänsyn till några enkla tips: när man talar borde man göra det långsamt, uttala ord ordentligt och använda ord som inte är specifika för ett visst skandinaviskt språk. När man lyssnar borde man inte ge upp, utan skriva ned ord man inte känner och be talaren att upprepa om det behövs.

2.3. Påverkan från engelska på de skandinaviska språken

Tack vare globaliseringen har engelskan en stor påverkan på alla språk i världen och de skandinaviska språken är inte något undantag (Dewi, 2012, s. 2). Engelskan beräknas som *lingua franca* vilket betyder att det används i situationer där människor inte kan kommunicera med varandra på sitt modersmål (Seidlhofer, 2005, s. 339). Som nämnts tidigare är det möjligt för skandinaver och de som har skandinaviska språk som modersmål att kommunicera med varandra på ens modersmål, ändå har engelska blivit mer och mer användbart, till exempel bland ungdomar. I undersökningen gjord år 2021 av Nordiska ministerrådet får vi se att nästan 100% av nordiska ungdomar kan engelska i tal och skrift, men bara 25% av dem kan ett annat skandinaviskt språk. I samma undersökning visas det att ungdomar använder både engelskan och ett skandinaviskt språk när de träffar en människa som också kan ett skandinaviskt språk (Frøshaug & Stende, 2021, s. 11, 14–15).

Undersökningen gjord av Eva Theilgaard Brink visar att unga människor i Norden byter till engelska i situationer där skandinaviskan inte räcker till, till exempel i formella situationer, men att det är enklare att prata på skandinaviska språk när man kommunicerar med bekanta, det vill säga oftast i sociala situationer (2016, s. 108–114). Här är det också viktigt att påpeka att de två sistnämnda undersökningarna gjordes bland ungdomar i hela Norden, inte bara i Skandinavien.

Reuter och Grunbaum påstår att det oftast är yngre politiker och tjänstemän som byter till engelska. Samtidigt säger de att man övergår till engelska "(...) särskilt i kontakterna inom naturvetenskaperna och inom delarna av affärslivet - områden som (...) är starkt påverkade av angloamerikanskt inflytande." (2013, s. 8)

2.4. Tidigare forskning

Det finns många studier som handlar om den skandinaviska språkgemenskapen i olika situationer i Skandinavien, till exempel på arbetsplatsen (Persson, 2012; Ridell, 2008), bland ungdomar/elever (Delsing & Lundin-Åkesson, 2005; Sundby, 2013; Søgård, 2008) och bland invandrare (Börestam, 2011; Panevska-Ilik, 2013). Det finns dock färre undersökningar som fokuserar på studenter som studerar skandinaviska språk

utomlands. Dessutom har dessa studier oftast fokuserat på språkkunskaper och inte på studenternas inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen.

En kandidatuppsats som fokuserar på just skandinaviska språkkunskaper bland utländska studenter är skriven av Paulina Nowak vid Stockholms universitet (2021). I undersökningen testar författaren studenter, som studerar ett skandinaviskt språk på Gdańsk universitet för att undersöka deras förståelse av andra skandinaviska språk. Å ena sidan visar undersökningens resultat att “Norskstuderande fick (...) det lägsta resultatet i den interskandinaviska förståelsen (...)”, vilket var intressant eftersom modersmålstalande norrmän har visat sig vara bäst på att förstå sina grannar (Torp, 2005, s. 70–71). Å andra sidan får vi se att alla studenternas grannspråkförståelse, oberoende på deras huvudspråk, blir bättre på det tredje året jämfört med det första året (Nowak, 2021).

En annan studie av Hidayet Yalcin vid Uppsala universitet undersöker situationen angående språkgemenskapen utanför Skandinavien ur modersmåls synvinkel. Undersökningen fokuserar på attityder, samt förståelsen av de skandinaviska språken bland elever som har en skandinavisk bakgrund. Resultatet visar att det är norrmän som pratar med både svenskar och danskar på norska men det är oftast svenskarna som byter till engelska om de har det svårt att förstå muntlig danska. Danskarna använder engelska enligt resultatet bara som hjälpmedel (Yalcin, 2015).

År 2008 och 2011 beskrev Ulla Börestam språkgemenskapen ur andraspråksperspektiv (Börestam, 2008, 2011). Även Delsing och Lundin-Åkersson har inkluderat invandrare i sin undersökning, och de påstår att “Invandrarna är klart sämre på grannspråk än de infödda” (2005).

På Tartu universitet vid skandinavistiska avdelningen har ingen uppsats skrivits om den skandinaviska språkgemenskapen eller något liknande. Det är mycket glädjande för mig att vara den första.

3. METOD

3.1. Sociolingvistiskt ramverk

Närvarande studie är en sociolingvistisk undersökning om attityder till de skandinaviska språken och till den skandinaviska språkgemenskapen utanför Skandinavien. Sociolingvistiken är ett forskningsområde som undersöker hur språk och samhälle fungerar ihop. Inom sociolingvistiken varierar datainsamlingsmetoder mycket beroende på syftet med undersökningen (Boyd & Ericsson, 2015, s. 11, 18–21). Om man undersöker inställningarna till ett språkligt fenomen är det relevantast att använda en enkät - det är ett effektivt sätt att få stora mängder av svar under kort tid. (Norrby & Nilsson, 2015, s. 38–39)

Enkätstudiens frågor borde man gruppera så att det blir logiskt för respondenter, dessutom borde alla frågor vara klarformulerade, så att varje respondent uppfattar de på samma sätt. Enligt Norrby och Nilsson är det passande att använda påståendena med betygsskalan för att undersöka attityder. Skalan som består av ett jämnt antal svarsmöjligheter tvingar respondenter att ta en ställning och inte vara neutrala. Dock om man vill ge respondenter möjlighet att vara neutral borde det finnas ett ojämnt antal svarsmöjligheter (2015, s. 46–47).

När det gäller enkätundersökningar måste man alltid vara medveten om att respondenterna kan svara så som de tycker förväntas av dem, det vill säga att svaren inte alltid reflekterar hur situationen är i verkligheten (Norrby & Nilsson, 2015, s. 50–51).

3.2. Enkätstudie

Enkätstudien genomfördes i Google Forms. Jag valde programmet därför att det är internationellt och mycket användarvänligt. Studien var anonym och inga personliga uppgifter (t.ex. e-postadresser) sparades. Studenterna kunde läsa om undersökningens mål i början av frågeformuläret.

Frågeformuläret var på svenska men kunde besvaras på svenska, danska eller norska. På studenternas språknivå ställdes inga särskilda krav eftersom olika universitet sätter olika mål på språkundervisningen, vilket betyder att studenterna som deltog har olika språknivåer. Studenternas språknivå testades inte separat utan deltagarna kunde ge en självbedömning av sina språkkunskaper. Frågeformuläret finns i Bilaga 1.

Den första delen av frågeformuläret bestod av bakgrundsfrågor om studenternas hemuniversitet, deras huvudspråk på universitetet samt språknivå i de skandinaviska språken, ytterligare språk som de kan och frågor om studier utomlands, deltagande i sommar- och språkkurser och arbete.

Den andra, tredje och fjärde delen handlade om språkbruksvanor i svenska, danska och norska. Varje del bestod av samma fem frågor. Först frågades det hur mycket förstår studenterna muntlig och skriftlig svenska/danska/norska. Frågor om användningen av språken följde: vid vilka aspekter använder man de skandinaviska språken och hur ofta använder man de skandinaviska språken genom att prata eller/och skriva och genom att lyssna eller/och läsa.

Den sista delen handlade om studenternas åsikter om att lära sig skandinaviska språk och inställningar som de har till den skandinaviska språkgemenskapen. Frågorna i den sista delen var påståendena och studenterna kunde värdera till vilken grad de håller med dem. Studenterna fick välja på skalan mellan 1 (Jag håller inte med) och 6 (Jag håller med). Påståendena handlade om olika aspekter av språkinläringen och inställningar som studenterna har till de skandinaviska språken, till exempel om studenter tycker att det är viktigt att förstå och prata alla tre språken. Det fanns även möjlighet att lägga till kommentarer i slutet av formuläret.

3.3. Valet av universitet

Studieplaner och undervisningsmål på olika universitet skiljer sig åt ganska mycket. Av alla universiteten i Europa som erbjuder högre utbildning på skandinaviska språk, kultur och litteratur, det vill säga, som har en skandinavisk avdelning valdes fyra i olika länder runt Östersjön. Information om olika universitet finns på Svenska Institutets hemsida, där de listar alla möjligheter att studera svenska utomlands (Svenska institutet, u.å.) och

Uddannelses- og Forskningsministeriet lista, som är den danska ekvivalenten (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2024) och även genom att prata med utländska lektorer i vår avdelning i Tartu universitet.

Nyligen har samarbete mellan Skandinavien och andra länder runt Östersjön blivit ännu viktigare och dagsaktuellt. Det finns mängder av olika samarbetsmöjligheter i området. Till exempel har EU utvecklat en strategi för Östersjöregionen för att stärka samarbetet mellan länderna runt Östersjön (*EUSBSR in a nutshell*, u.å.). Svenska Institutet har också utvecklat ett program med namnet *Baltic Sea Neighbourhood Programme* som fokuserar på nätverksbyggande och samarbete (Svenska institutet, u.å.).

Målgruppen för undersökningen var studenter i det sista året av ett antingen tre- eller fyraåriga kandidatprogram. Motivationen för att bara sistaårsstudenter skulle delta är att de troligen har haft mest kontakt med alla tre skandinaviska språk och vet åtminstone ett språk på en högre nivå.

Studenterna som deltog i undersökningen studerar vid:

- Tartu universitet
- Greifswald universitet
- Gdańsk universitet
- Vilnius universitet

3.4. Skandinaviska kandidatprogram

Alla fyra skandinaviska avdelningar erbjuder möjligheter för ytterligare språkinläring utomlands genom att studera vid ett skandinaviskt universitet tack vare Erasmus+ och/eller sommarkurser.

3.4.1. Tartu universitet

Kandidatprogrammet “Skandinaviska språk och kultur” på Tartu universitet är uppbyggt så att varje år blir studenterna antagna till bara ett skandinaviskt språk, till exempel 2024 kan man söka till programmet som har huvudämnet Svenska språket och litteraturen. Fokuset är på ett språk men studenterna får kunskaper i tillägg i de två andra skandinaviska språken och det finns en stark tonvikt på språkinläring samt att

studenterna får kunskaper i litteraturen, historien, samhället och kulturen. Studietidens längd är tre år. (Tartu Ülikool, u.å.)

3.4.2. Greifswald universitet

Kandidatprogrammet “Skandinaviska studier” på Greifswald universitet är uppbyggt så att studenterna får nödvändiga kunskaper i skandinaviska språk, till och med finns det möjlighet att studera isländska. Samtidigt får studenterna kunskaper inom språkvetenskapen och litteraturen. Dessutom får studenterna lära sig om kultur, historia och regionala studier med fokuset på de tre skandinaviska länderna. Studietidens längd är tre år. (Universität Greifswald, u.å.)

3.4.3. Gdańsk universitet

Kandidatprogrammet “Skandinaviska studier - svenska/norska eller danska/finska språkväg” på Gdańsk universitet är uppbyggt så att studenterna får välja mellan fyra språk som huvudämne: svenska, norska, danska och finska. I studierna ingår kurser om geografi, historia, litteratur och politik i Skandinavien. Genom att studera ett skandinaviskt språk får man fördel att kommunicera med hela Skandinavien och att få bra arbetsmöjligheter i Polen. Studietidens längd är tre år. (Uniwersytet Gdański, u.å., u.å.)

3.4.4. Vilnius universitet

Kandidatprogrammet “Skandinaviska studier” på Vilnius universitet är uppbyggt så att studenterna väljer ett skandinaviskt språk eller finska som huvudämne men de kan även välja ett extra språk. Studenterna får kunskaper i Skandinavien: samhället, litteraturen, kulturen och språken. Studietidens längd är fyra år. (Vilniaus universitetas, u.å.)

3.5. Respondenter

Undersökningens respondentgrupp bestod av 70 studenter från dessa fyra universitet: Tartu (11 respondenter), Greifswald (4), Gdańsk (40) och Vilnius (15). Indelningen enligt studenternas huvudspråk var följande: danska 41,4% (29 studenter), svenska 31,3% (24 studenter) och norska 24,3% (17 studenter). Hädanefter kommer jag att

använda begreppen svenskstuderande, danskstuderande och norskstuderande där jag beskriver studenterna som studerar respektive svenska, danska eller norska som huvudspråk.

Det är viktigt att påpeka att det största antalet respondenter (57,1%) studerar vid Gdańsk universitet och det minsta antalet studerar vid Greifswald (5,7%). Till sist är det också viktigt att påpeka att eftersom enkäten inte innehöll en fråga om studenternas studieår, är det omöjligt att säga hur stor andel av studenterna var i tredje och hur stor andel i fjärde året av sina studier.

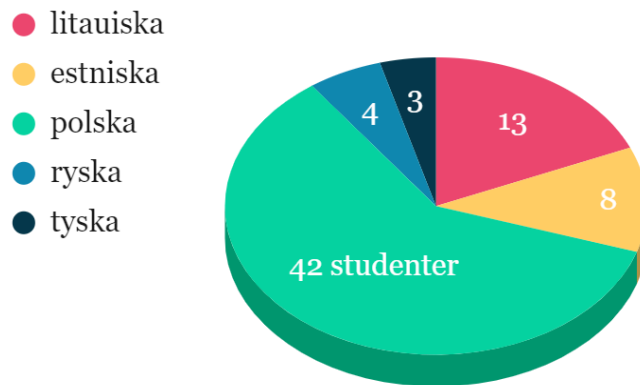
Studenternas egen bedömning av nivån på de skandinaviska språken som de kan varierade från A1 till C1. Det var dock intressant att den danska språknivån bland studenterna med danska som huvudspråk var mycket varierande, det vill säga att fem av 29 studenter hade A1, sju A2, B1 eller B2 och tre studenter C1 språknivå. Däremot hade svensk- och norskstuderande en mer jämn språknivå: från B1 till C1. Åtta studenter som hade svenska som huvudämne hade B1, 13 studenter B2 och tre studenter C1 språknivå. Tre studenter som hade danska som huvudämne hade B1, 10 studenter B2 och fyra studenter C1 språknivå.

Av alla 70 respondenter kan 43 studenter bara ett skandinaviskt språk, 12 studenter kan två och 15 kan alla tre skandinaviska språk.

Det fanns två frågor i den sista delen av frågeformuläret som var avsedda för bara studenterna som har lärt sig mer än ett skandinaviskt språk. Eftersom inte alla studenter som markerade att de kan två eller tre skandinaviska språk i början av frågeformuläret och några studenter som markerade att de bara kan ett skandinaviskt språk svarade på dessa frågor var bara 20 från de ursprungliga 28 svaren användbara.

När det gäller respondenternas erfarenheter med skandinaviska språk har 20 av 70 studenter deltagit i studier vid ett skandinaviskt universitet (t.ex. Erasmus+), 12 studenter har deltagit i en eller flera sommarkurser i ett skandinaviskt land, 12 studenter har deltagit i en språkkurs av ett eller flera skandinaviska språk utanför universitetet och 24 studenter använder skandinaviska språk i sitt jobb.

Figur 1 visar vilka språk studenterna har som modersmål. Alla dessa språk, förutom estniska som är ett finsk-ugriskt språk inom den uraliska språkfamiljen, tillhör den indoeuropeiska språkfamiljen: tyska den germanska, ryska och polska den slaviska och litauiska den baltiska grenen. (Theil, 2023)

Figur 1: Studenternas modersmål (70 respondenter).

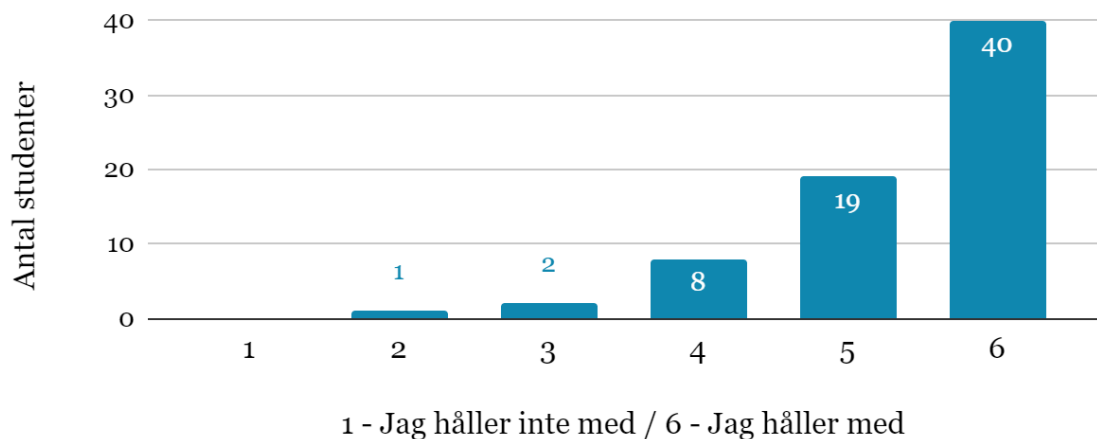
I tillägg markerade 65 av 70 studenter att de kan engelska. Näst största antal studenter markerade att de kan tyska (21 studenter). Andra språk som studenterna markerade att de kan var: ryska (11), spanska (9), franska (8), polska (6), litauiska (5), isländska (2), estniska (2), finska (2), italienska (1), nederländska (1) och tjeckiska (1).

4. RESULTAT

4.1. Inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen

I det här underkapitlet visas respons på fem påståenden från den sista delen av frågeformuläret. Påståendena handlar om inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen: *Att kunna ett skandinaviskt språk hjälper mig att förstå de två andra skandinaviska språken; Det är viktigt för mig att förstå alla tre skandinaviska språk; Det är viktigt för mig att kunna prata alla tre skandinaviska språk; Kunskaper om alla tre skandinaviska språk ger mig bättre möjligheter på arbetsmarknaden och Jag tycker att det är lättare att kommunicera med skandinaver på engelska än på ett skandinaviskt språk.*

Figur 2 visar att huvuddelen av respondenterna, det vill säga 84% (59 studenter), valde svarsalternativ 5 eller 6, vilket betyder att de håller i stort sett med om att kunskaper om ett skandinaviskt språk hjälper dem att förstå de två andra skandinaviska språken. Samtidigt ser vi att ingen av studenterna valde svaret nummer 1 (Jag håller inte med).

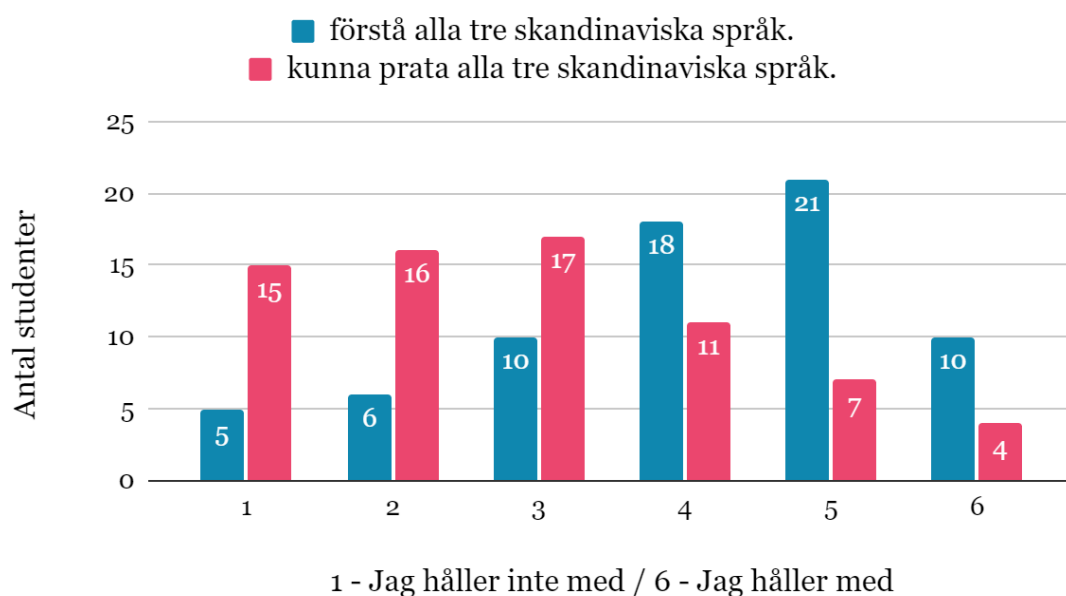
Figur 2: Att kunna ett skandinaviskt språk hjälper mig att förstå de två andra skandinaviska språken (70 respondenter).

Här passar in en observation från en student från Tartu universitet, som skriver att det är lättare att förstå de andra skandinaviska språken om man redan kan ett men det blir ännu

lättare om man kan två av tre språk: “Om möjlig [*sic*] är det mycket bra att kunna två - då är det mycket lätt [*sic*] att förstå det tredje utan att ha lärt det alls.”

Figur 3 visar respons på påståenden som försökte kartlägga hur viktigt det är för studenterna att kunna förstå eller/och kunna prata alla tre skandinaviska språk. Å ena sidan ser vi i att för de flesta (49 studenter) som har givit 4–6 på betygsskalan, är det viktigare att förstå alla skandinaviska språk. Det var bara 21 studenter som valde svarsalternativ 1–3 på betygsskalan. Å andra sidan ser vi nästan motsatta responser på påståenden: det är viktigt att kunna prata alla tre språk. 48 studenter tycker att det inte är särskilt viktigt genom att välja svaren 1–3. Det betyder att för 22 studenter som valde svarsalternativ 4–6, är det ändå ganska viktigt att kunna prata alla tre skandinaviska språk.

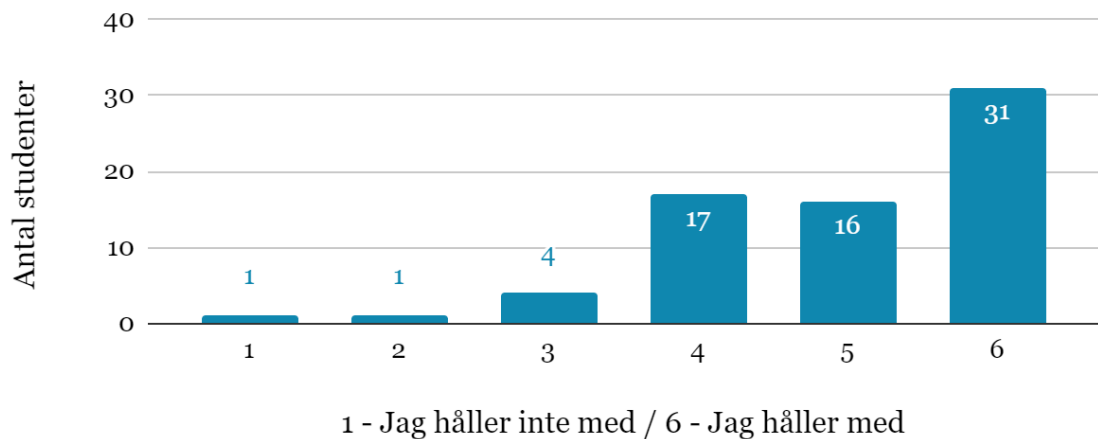
Det är viktigt för mig att...

Figur 3: Det är viktigt för mig att förstå alla tre skandinaviska språk och Det är viktigt för mig att kunna prata alla tre skandinaviska språk (70 respondenter).

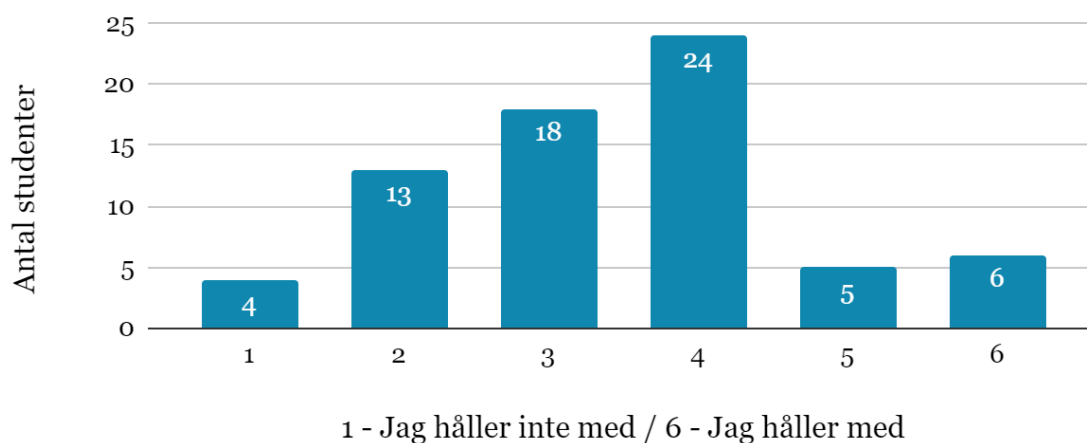
I figur 4 kan vi se att det är tydligt att majoriteten (64 studenter) håller helt eller delvis med att man får bättre möjligheter på arbetsmarknaden när man har kunskaper i alla tre skandinaviska språk, genom att välja svarsalternativ 4–6. Det kan vara en stor motivationskälla för studenterna som önskar att jobba i Skandinavien eller vid ett

skandinaviskt företag utanför Skandinavien. Resultatet kan belysa anledningen till att runt 38% av respondenterna har lärt sig mer än ett skandinaviskt språk under sin tid på universitetet. En intressant statistik är att två av sex studenter som delvis eller helt inte håller med påståendet, genom att välja svarsalternativ 1–3 (figur 4), redan använder skandinaviska språk i sina jobb. Det är 11 av 31 studenter som håller helt med påståendet som redan använder skandinaviska språk i sina jobb.

Figur 4: Kunskaper om alla tre skandinaviska språk ger mig bättre möjligheter på arbetsmarknaden (70 respondenter).

Figur 5 visar att bara 11 av 70 studenter tycker att det är lättare att kommunicera med skandinaver på engelska än på ett skandinaviskt språk, genom att välja svarsalternativ 5 eller 6. Figuren visar att ungefär 2/3 av studenterna har en ganska neutral hållning till påståendet: 60% av studenterna (42 studenter) har valt antingen svarsalternativ 3 eller 4 vilka är de mest neutrala.

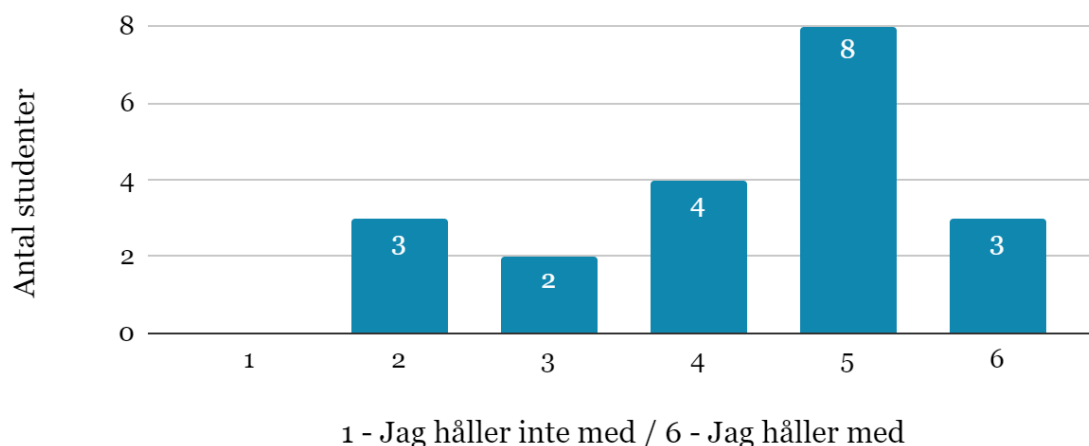

Figur 5: Jag tycker att det är lättare att kommunicera med skandinaver på engelska än på ett skandinaviskt språk (70 respondenter).

4.2. Inställningar till att studera de skandinaviska språken

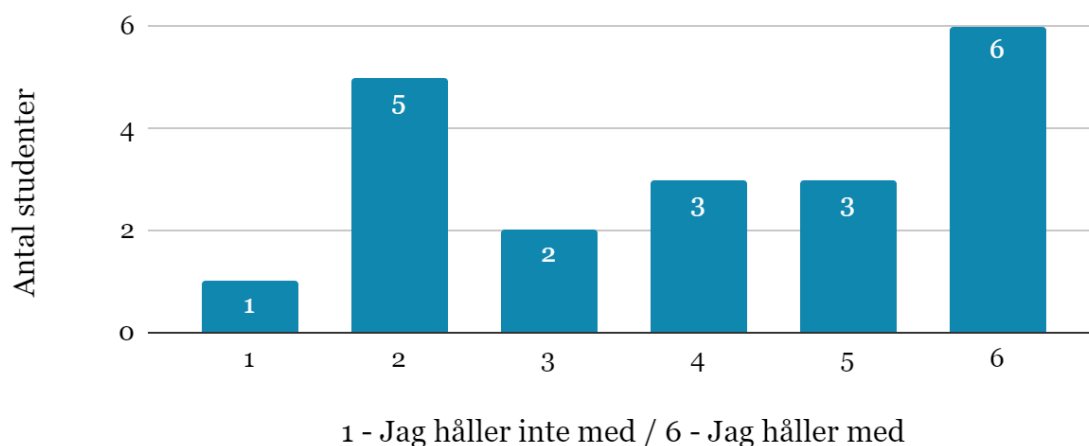
I det här underkapitlet presenteras respons på tre påståenden i den sista delen av frågeformuläret: *Jag tycker att det är lättare att börja studera ett nytt skandinaviskt språk om man redan kan ett; Det är svårt att studera två eller tre skandinaviska språk samtidigt* och *Jag blandar ihop de skandinaviska språken i skrift och tal*. Det första påståendet var obligatoriskt för alla medan de två andra var avsedda för bara studenter som har lärt sig mer än ett skandinaviskt språk. Här var bara 20 av 28 ursprungliga svar användbara. Av dessa 20 svar har hälften (10 studenter) markerat att de kan två skandinaviska språk och den andra hälften (10 studenter) att de kan alla tre skandinaviska språk.

För det första kan vi se i figur 6 att 15 av de 20 studenterna håller åtminstone delvis med påståendet (svarsalternativ 4–6). Av dessa 15 studenter, som för det mesta håller med att det är svårt att studera två eller tre skandinaviska språk samtidigt, kan nio studenter två skandinaviska språk och sex alla tre skandinaviska språk. Ingen valde svarsalternativ 1 (Jag håller inte med).

Figur 6: Det är svårt att studera två eller tre skandinaviska språk samtidigt (20 respondenter).

Figur 7 visar att 12 studenter håller i stort sett med påståendet, genom att markera 4–6 på betygsskalan, att de blandar ihop de skandinaviska språken i skrift och tal. Ett mindre antal studenter markerade 1–3 på betygsskalan. I tillägg visar responsen att bland de 12 studenterna som blandar ihop språken finns det flera studenter som kan två skandinaviska språk (7) än de som kan alla tre skandinaviska språk (5).

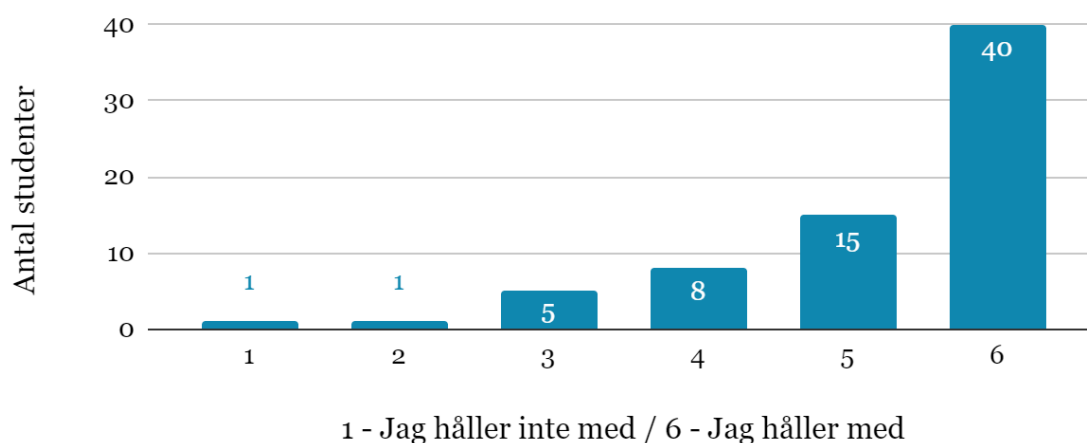

Figur 7: Jag blandar ihop de skandinaviska språken i skrift och tal. T.ex. uttalar ett ord med fel uttal; använder fel ordförråd, grammatiska regler osv (20 respondenter).

En student på Tartu universitet som har lärt sig alla tre skandinaviska språk konstaterade: “Jag blandade ihop uttal mellan svenska och norska när jag lärde norska

aktivt, men det gick bort ganska snabbt när jag slutade.” Ännu en student från Tartu universitet som likaså kan alla tre språk kommenterade att svårigheterna dyker upp i muntlig kommunikation: “När jag skriver kan jag oftast skilja åt dem, eftersom det finns tid att tänka, men när jag talar blir det stor förvirring. Och eftersom danska uttalet är så unikt och det är det jag har arbetat med sist, tenderar det att dominera även när jag talar svenska och norska.”

I figur 8 kan vi se att studenterna snarare håller med påståendet att det är lättare att börja studera ett nytt skandinaviskt språk om man redan kan ett. Bara två av 70 studenter håller i det mesta inte med påståendet, genom att välja 1 eller 2 på betygsskalan. Den största andelen studenterna, det vill säga 40 av 70 studenter, håller med påståendet genom att markera betyget 6 på skalan.

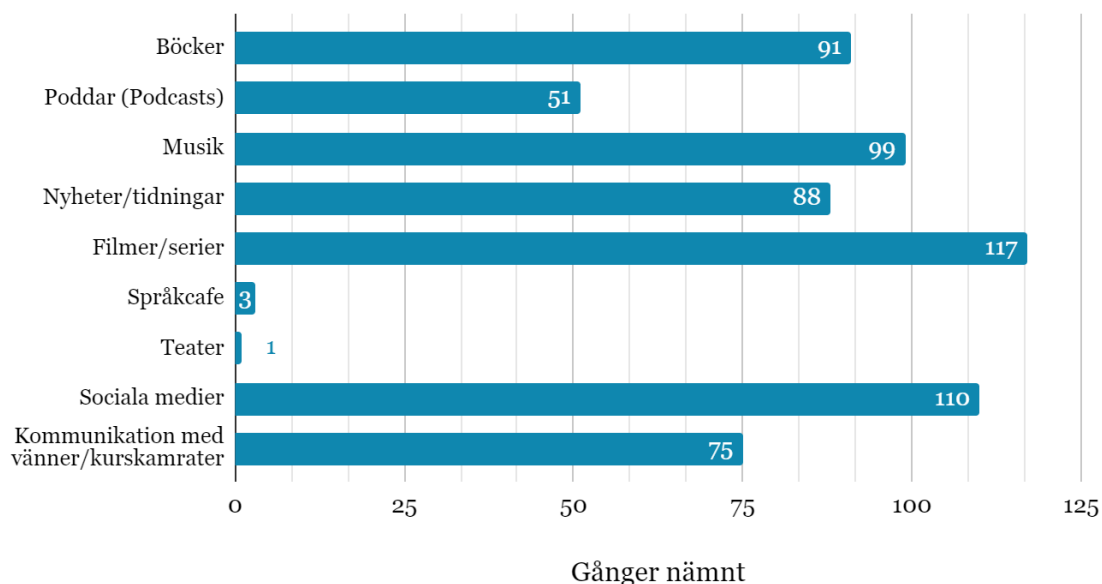

Figur 8: Jag tycker att det är lättare att börja studera ett nytt skandinaviskt språk om man redan kan ett (70 respondenter).

4.3. Studenternas språkbruksvanor

Det här underkapitlet handlar om studenternas språkbruksvanor, det vill säga var och hur ofta de använder skandinaviska språken. Här är det också viktigt att ta hänsyn till att jag beskriver resultat från varje språkgrupp, även om studenterna har lärt sig mer än ett språk.

Figur 9 visar att de mest använda aspekterna bland alla respondenter är filmer/serier och sociala medier. Samtidigt är det vanligt att lyssna på musik, men också att läsa (eller lyssna, det var inte specificerat) böcker och nyheter/tidningar. Dessutom får vi se att studenterna mycket sällan besöker ett språkcafé eller en teater, eftersom tillsammans har dessa två aspekter blivit nämnda bara fyra gånger.

Figur 9: Hur många gånger blev aspekterna nämnda (70 respondenter).

Näst tittar vi på alla tre studentgrupperna, det vill säga studenter med antingen svenska, danska eller norska som huvudspråk var för sig och jämför dem med varandra. Här har jag inte separerat bort studenter som har lärt sig flera skandinaviska språk.

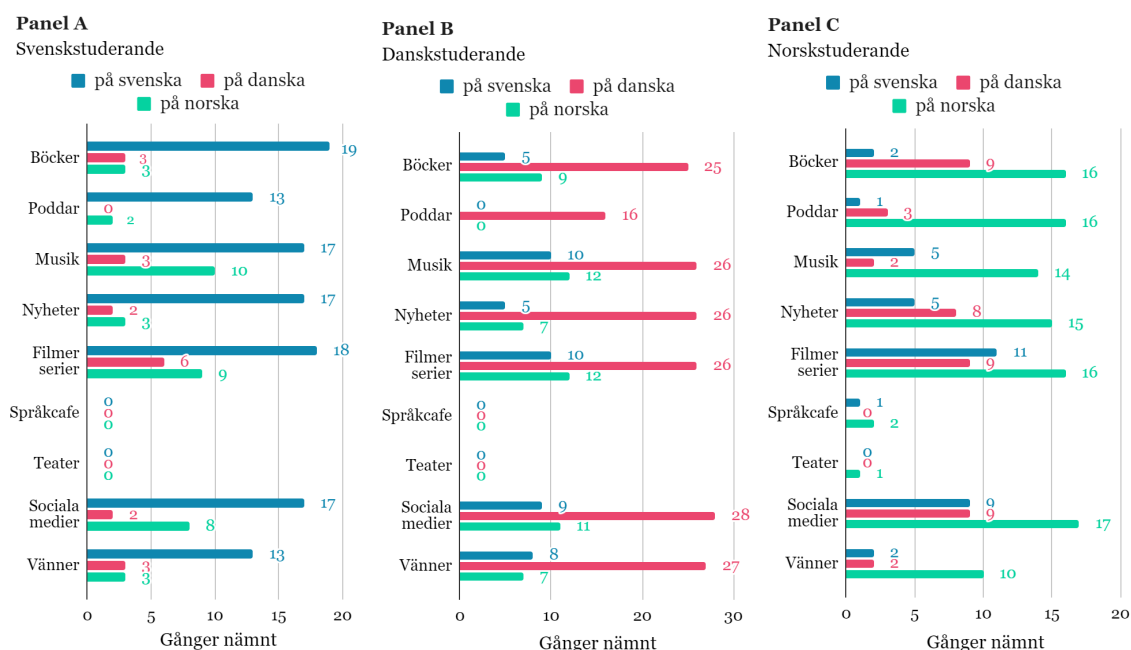
I allmänhet kan det påpekas att studenterna använder sina huvudspråk mest. Vi kan se i figur 10 att nästan alla aspekter, förutom språkcafé och teater, blir använda av en stor mängd av studenter, oberoende av studentgruppen.

Om vi jämför svensk-, dansk- och norskstuderande är det studenter med svenska som huvudspråk som använder de andra två språken som inte är deras huvudspråk mindre än studenter med danska och norska som huvudämne. Norska används dock lite mer än danska bland svenskstuderande (panel A).

När det gäller danskstuderande visar panel B att en stor del av aspekterna blir använda både på svenska och på norska, i tillägg till på danska. Dock använder studenterna

norska oftare än svenska. Poddar blir samtidigt använda av danskstuderande bara på danska.

Panel C visar att norskstuderande använder alla tre skandinaviska språken vid olika aspekter mer än de svensk- och danskstuderande. Det finns en liten skillnad mellan var svenska och danska används. Norskstuderande använder hellre svenska än danska i situationer där man lyssnar på språket, genom musik och filmer/serier, dock inte genom att lyssna på poddar. Dessutom använder norskstuderande danska mer än svenska i skriftliga situationer, det vill säga genom att läsa böcker (om vi antar att man för det mesta läser böcker) och nyheter/tidningar.

Figur 10: Vid vilka aspekter använder studenter med **svenska, danska och norska** som huvudspråk alla tre skandinaviska språk? (respektive 24, 29, 17 respondenter).

Studenterna kunde även värdera hur ofta de använder varje skandinaviskt språk genom att prata eller/och skriva eller genom att lyssna eller/och läsa med att välja mellan alternativ: *aldrig, nästan aldrig, några gånger om året, några gånger i halvåret, några gånger i månaden, några gånger i veckan och varje dag.*

För svensk-, dansk- och norskstuderande var responsen likadan: studenterna använder sina huvudspråk varje dag eller åtminstone några gånger i veckan. Bara två

svenskstuderande använder svenska genom att skriva/prata och två genom att lyssna/läsa några gånger i månaden.

När det gäller språk som inte är studenternas huvudspråk finns det mycket variation. Största antalet studenter använder dock dessa språk aldrig eller nästan aldrig när det gäller användningen genom att prata/skriva: 79% av svenskstuderande använder danska och norska aldrig/nästan aldrig; 88% av danskstuderande använder svenska och norska aldrig/nästan aldrig och 65% av norskstuderande använder svenska och danska aldrig/nästan aldrig.

När det gäller användningen av språken genom att lyssna/läsa visar respons att nästan alla svarsalternativ har besvarats lika många gånger. Dock använder studenterna språken som inte är deras huvudspråk sällan varje dag, bara en danskstuderande använder svenska varje dag genom att lyssna/läsa.

4.4. Faktorer som påverkar studenternas skandinaviska språkkunskaper

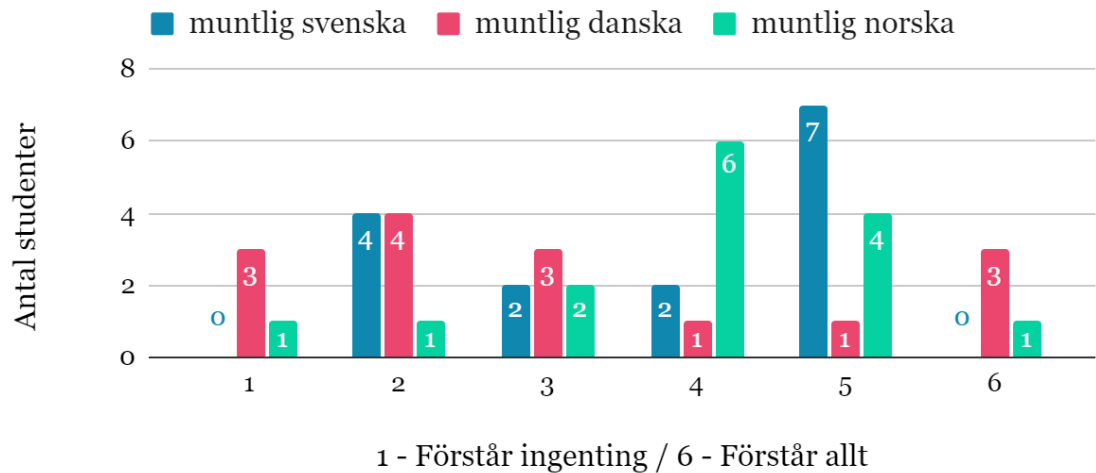
I det här underkapitlet analyseras studenternas svar på frågor: *Hur mycket förstår du muntlig svenska/danska/norska?* och *Hur mycket förstår du skriftlig svenska/danska/norska?* Faktorer som är i fokus här är hur många skandinaviska språk studenterna har lärt sig och vad är deras huvudspråk på universitetet.

4.4.1. Ett vs. tre skandinaviska språk

Här jämförs det muntliga och skriftliga kunskaper av studenterna som har lärt sig alla tre skandinaviska språk (15 av 70 studenter) med studenternas som bara har lärt sig ett skandinaviskt språk (43 av 70 studenter).

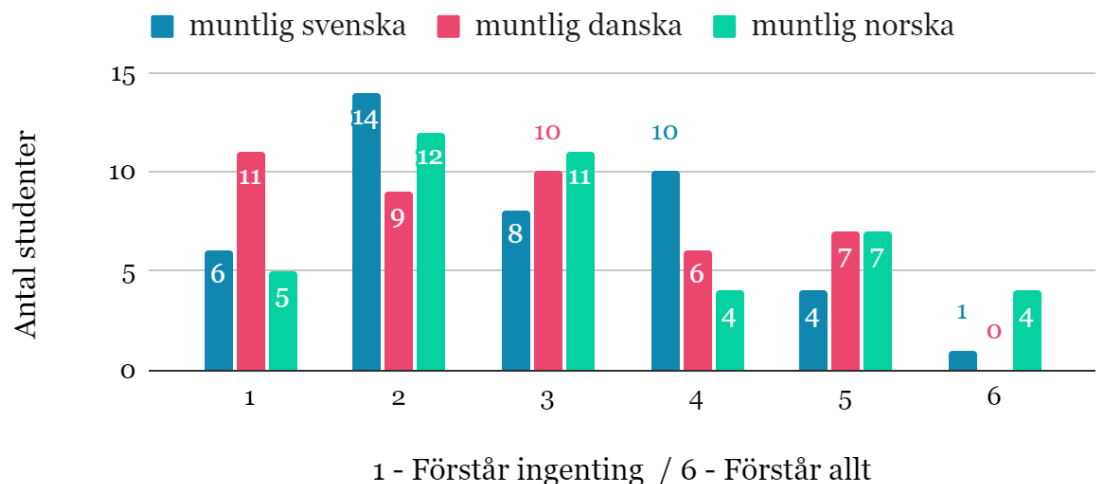
Å ena sida ser vi i figur 11 att förståelse av alla tre muntliga språk bland studenterna som kan alla tre språk varierar ganska mycket. Ingen av studenterna markerade att de förstår allt av den muntliga svenskan, även om det finns studenter som kan svenska på en hög (B2/C1) nivå. Allmänt kan vi se att förståelse av den muntliga norskan är högst: 11 av 15 studenter har markerat svarsalternativ 4–6. Det är intressant därför att det minsta antalet studenter (3) har norska som huvudspråk av alla dem som kan tre språk.

Bara fem studenter har markerat att de förstår den muntliga danskan ganska bra genom att välja 4–6 på betygsskalan, medan 10 förstår danskan mindre eller inte alls.

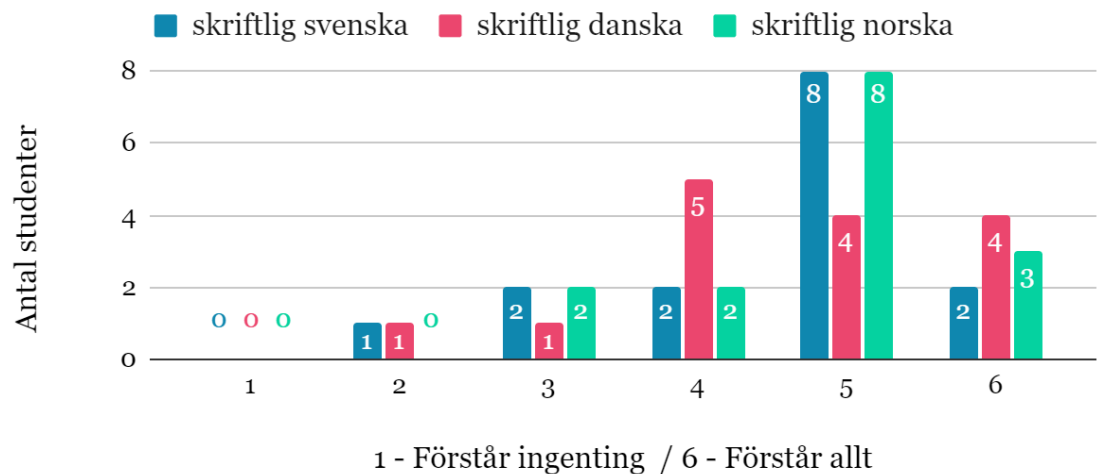
Figur 11: Förståelse av muntlig svenska, danska och norska bland studenter som kan alla **tre** skandinaviska språk (15 respondenter).

I figur 12 ser vi däremot att bland studenter som bara har lärt sig ett skandinaviskt språk, är den muntliga förståelsen av alla skandinaviska språk lägre än studenternas som kan alla tre språk. Allmänt finns det färre studenter som förstår allt eller ganska mycket, runt 14 valde svarsalternativ 4–6 angående varje muntligt språk.

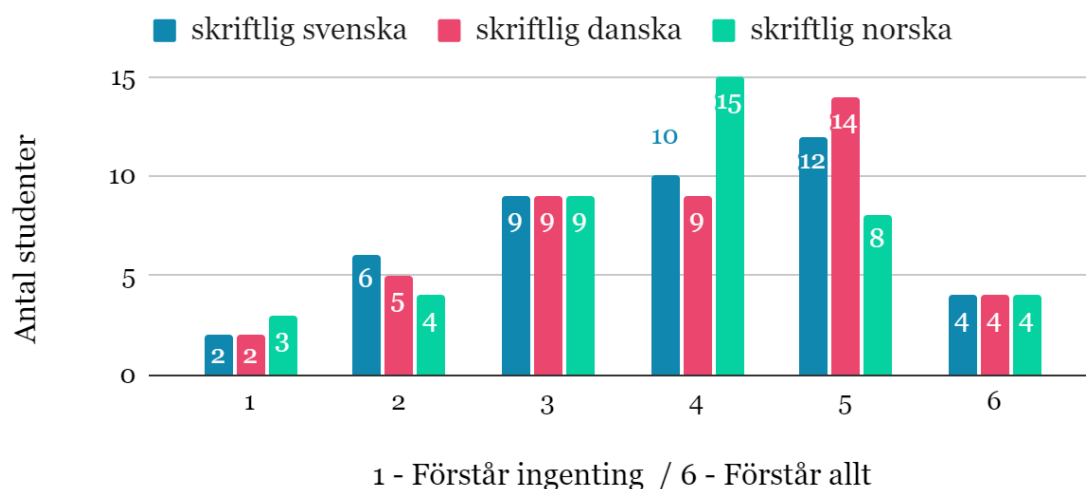
Figur 12: Förståelse av muntlig svenska, danska och norska bland studenter som kan **ett** skandinaviskt språk (43 respondenter).

Förståelsen av de skriftliga svenska, danska och norska är jämfört med förståelsen av de muntliga språken mycket bättre både för studenter som har lärt sig alla tre språk och för studenter som bara har lärt sig ett skandinaviskt språk. I figur 13 kan vi se att ingen av de 15 studenterna har valt svarsalternativ 1 (förstår ingenting). Bland alla de tre skriftliga språken är det svenska och norska som studenterna förstår bäst.

Figur 13: Förståelse av skriftlig svenska, danska och norska bland studenter som kan alla **tre** skandinaviska språk (15 respondenter).

Förståelsen av skriftliga språken bland studenterna som bara har lärt sig ett skandinaviskt språk (figur 14) är ganska lik den bland studenterna som kan alla tre språk (figur 13). 17 studenter markerade svaren 1–3 när det gäller förståelse av skriftlig svenska och 16 gjorde detsamma när det gäller skriftliga danska och norska. Det betyder att runt 27 studenter snarare förstår varje skriftligt språk, genom att välja 4–6 på betygsskalan.

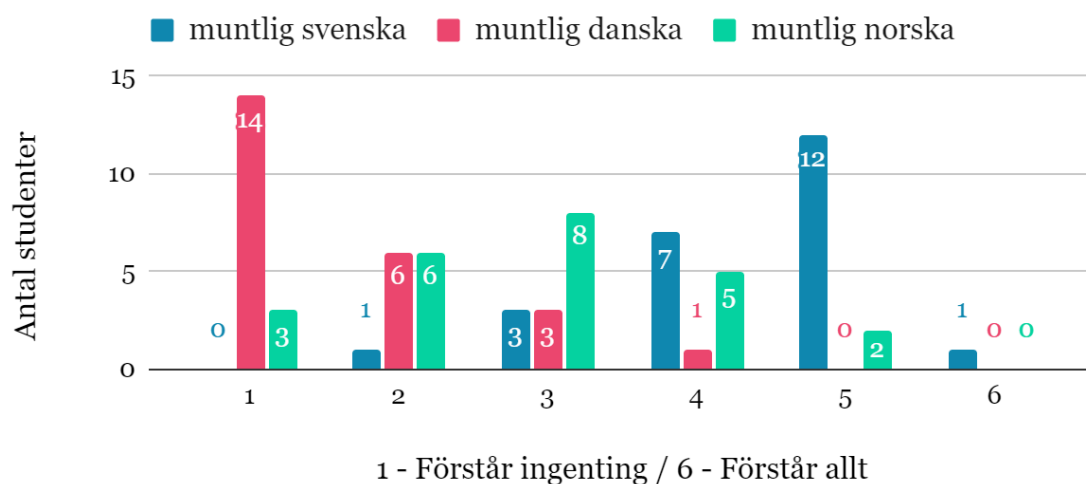
Figur 14: Förståelse av skriftlig svenska, danska och norska bland studenter som kan ett skandinaviskt språk (43 respondenter).

4.4.2. Huvudspråk

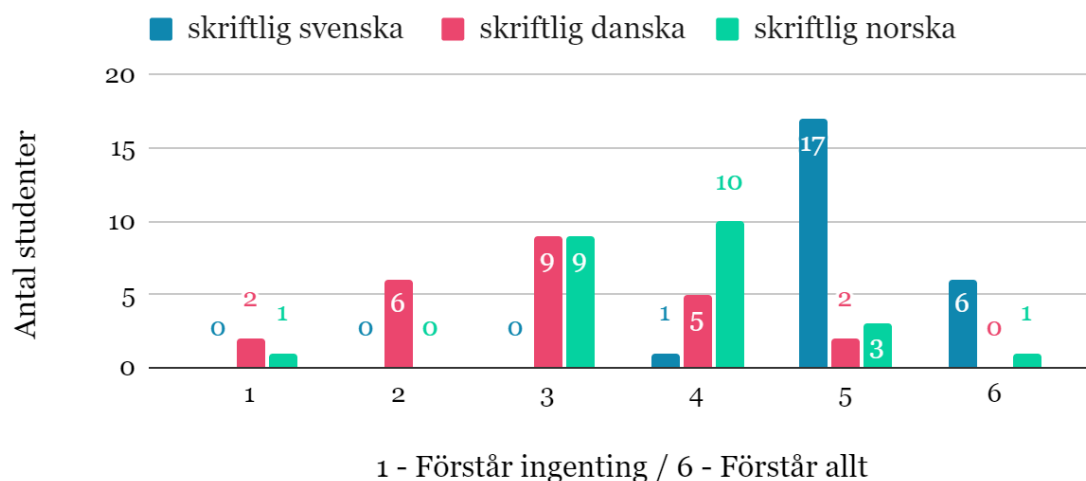
Medan vi fokuserar på muntlig och skriftlig förståelse av alla tre skandinaviska språk bland svensk-, dansk- och norskstuderande var för sig är det viktigt att komma ihåg att av 70 studenter hade 24 svenska, 29 danska och 17 norska som huvudspråk på universitetet.

Det syns tydligt i figur 15 att det är svårast för svenskstuderande att förstå muntlig danska: 14 av 24 studenter markerade att de inte förstår någonting (svarsalternativ 1). Samma resultat, även om det inte är så tydligt, ser vi i figur 16 där 17 studenter angav betyg mellan 1 och 3 när det gäller förståelse av skriftlig danska.

Bland svenskstuderande är det norska som är bättre förstått än danska, både skriftligt och speciellt muntligt. I tillägg kan vi se att flera svenskstuderande tycker att det är lättare att förstå skriftlig svenska jämfört med muntlig svenska.

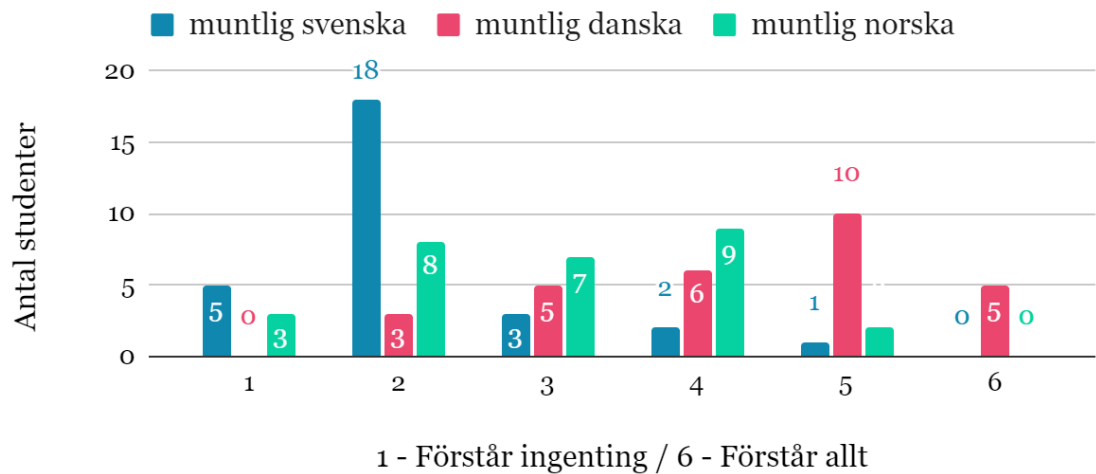
Figur 15: Förståelse av **muntlig** svenska, danska och norska bland studenterna med **svenska** som huvudspråk (24 respondenter).

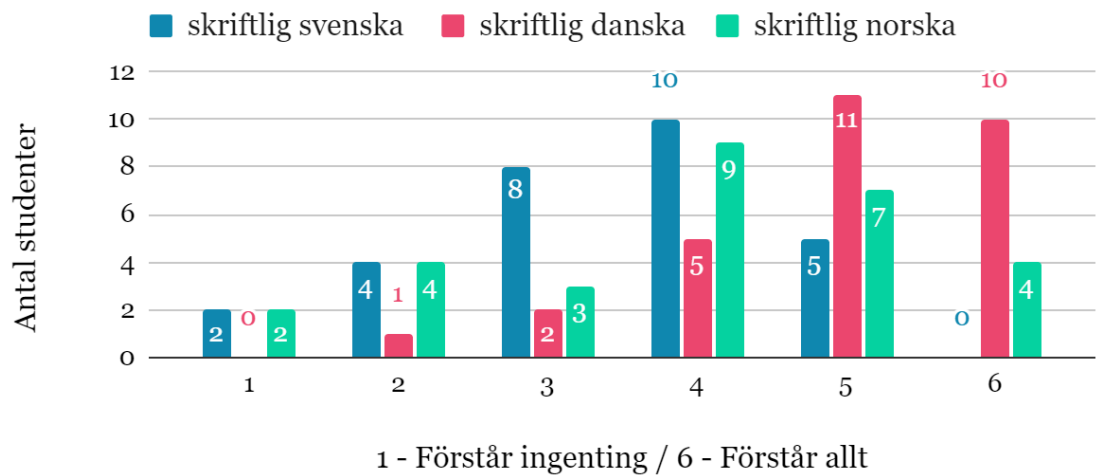
Figur 16: Förståelse av **skriftlig** svenska, danska och norska bland studenterna med **svenska** som huvudspråk (24 respondenter).

Bland studenter som har danska som huvudspråk är det norska som är lättast att förstå när det gäller både muntlig och skriftlig förståelse. Vi ser i figur 17 att angående förståelsen av muntlig norska har 11 studenter valt 4 och 5, medan bara tre studenter har valt samma för förståelse av muntlig svenska. Hela 23 studenter av 29 har markerat att de förstår (nästan) ingenting av muntlig svenska genom att välja svarsalternativ 1 och 2.

I figur 18 ser vi samma tendens som för förståelsen av danska bland svenskstuderande, respons visar nämligen att danskstuderande förstår svenska mycket bättre i skriftliga situationer än muntliga.

Figur 17: Förståelse av **muntlig** svenska, danska och norska bland studenterna med **danska** som huvudspråk (29 respondenter).

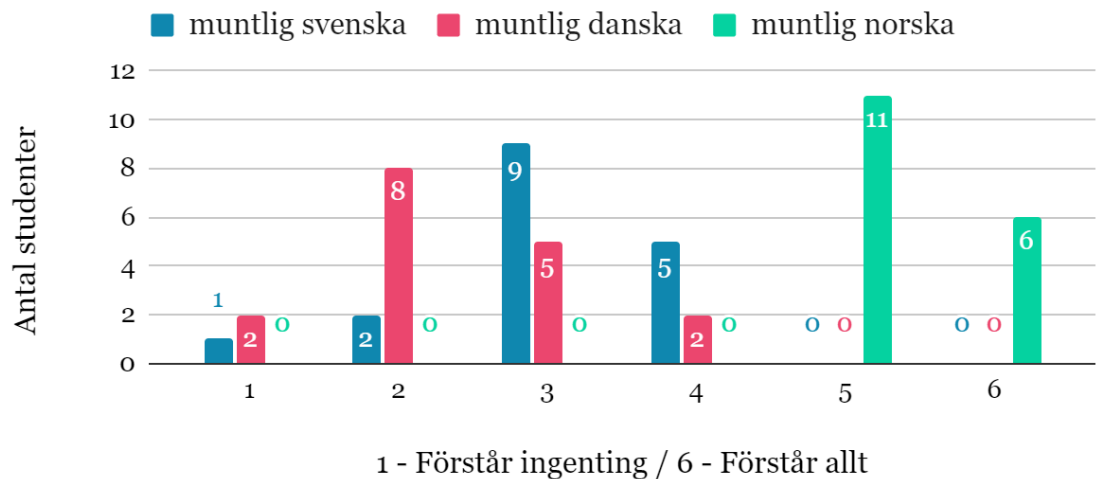

Figur 18: Förståelse av **skriftlig** svenska, danska och norska bland studenterna med **danska** som huvudspråk (29 respondenter).

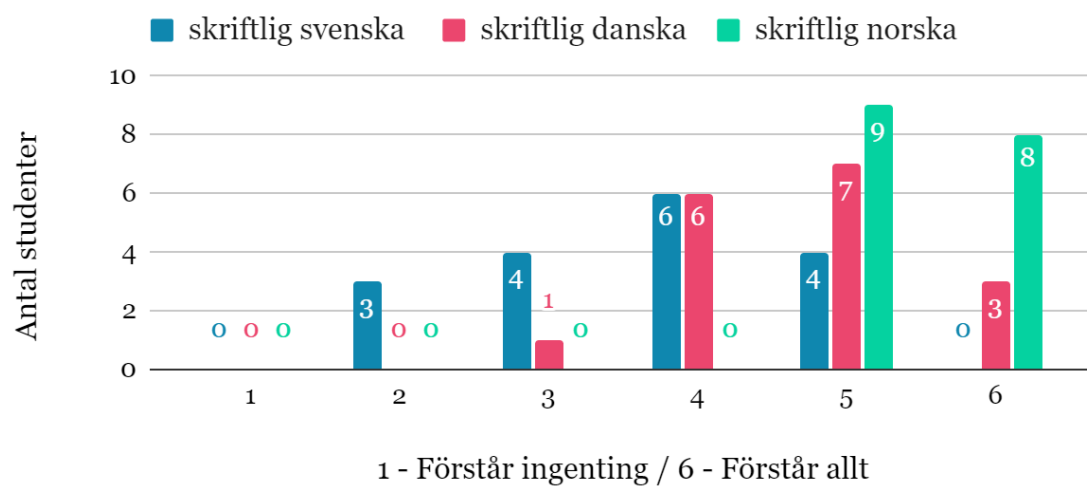
Det är intressant att notera att norskstuderande anger att de förstår sitt huvudspråk på en hög och jämn nivå: för både muntlig och skriftlig förståelse av norska har dessa studenter bara valt svarsalternativ 5 och 6. Förståelsen av huvudspråk bland

svenskstuderande och danskstuderande skilde sig däremot åt mer. Bland alla 17 studenter som har norska som huvudspråk ligger förståelse av muntlig svenska och danska på ganska låg nivå: ingen av studenterna valde svarsalternativ 5 eller 6 (figur 19). Ändå är förståelse av muntlig svenska bättre: 14 av 17 studenter valde svarsalternativ 3 eller 4, medan sju av 17 gjorde samma gällande muntlig danska.

I figur 20 ser vi motsatta respons: norskstuderande har bättre kunskaper i skriftlig danska än skriftlig svenska. 16 av 17 studenter markerade att de förstår ganska mycket när det gäller förståelse av skriftlig danska, genom att välja svaren 4–6, medan bara 10 studenter markerade samma betyg när det gäller förståelse av skriftlig svenska.

Figur 19: Förståelse av **muntlig** svenska, danska och norska bland studenterna med **norska** som huvudspråk (17 respondenter).

Figur 20: Förståelse av **skriftlig** svenska, danska och norska bland studenterna med **norska** som huvudspråk (17 respondenter).

5. DISKUSSION

Uppsatsens syfte var att undersöka språkbruksvanor och inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen bland studenter som studerar vid en skandinavisk avdelning i olika universitet runt Östersjön.

När det gäller studenternas inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen visade resultaten att det anses vara viktigare att kunna förstå alla tre skandinaviska språk än att kunna prata alla tre. Det är precis det som ligger till grund för idén om den skandinaviska språkgemenskapen: för att kunna kommunicera är det nödvändigt att förstå varandra men man behöver inte prata alla tre skandinaviska språk. Det var överraskande att icke-skandinaviska studenterna har en ganska neutral hållning till användning av engelska i kommunikation med skandinaver. Det finns likheter med Frøshaug och Stendes (2021) studie som demonstrerade att ungdomar i Norden använder både engelska och de skandinaviska språken i kommunikation med människor som kan ett skandinaviskt språk.

Den generella reaktionen i fråga om inläring av de skandinaviska språken visade att majoriteten av studenterna anser att det är lättare att (börja) studera ett nytt skandinaviskt språk om man redan kan ett. Om man dock redan studerar flera skandinaviska språk menar en del av studenterna att det är svårt att studera dem samtidigt och av och till blandar man ihop språken. Det betyder att likheter som de skandinaviska språken har kan vara både för- och nackdelar när det gäller inläringen.

Studenternas språkbruksvanor visade att de skandinaviska språken används oftast i samband med filmer/serier och sociala medier, anledningen till detta kan vara att dessa aspekter är möjligen mer tillgängliga för studenter än till exempel böcker på ett främmande språk. Dessutom är det studenternas huvudspråk som de använder mest, både genom att lyssna/läsa och genom att prata/skriva. Ännu ett viktigt resultat var att svenskstuderande studenterna använder de andra två språken inte särskilt ofta och de norskstuderande är bäst på att använda alla tre språk. En tänkbar förklaring för detta kan vara att det svenska språket är det största med de flesta användarna och på grund av det finns det t.ex. flera medier som man kan njuta av. Både svensk- och danskstuderande använder norska mer än respektive danska och svenska vid nästan varje aspekt medan

norskstuderande använder både danska och svenska. Ett förväntat och logiskt resultat var att studenterna som kan alla tre skandinaviska språk förstår alla tre språk bättre än de som bara har lärt sig ett skandinaviskt språk.

Resultaten av denna studie bekräftar uppfattningar från tidigare studier som har visat att det svenska-danska språkparet är det svåraste (Torp (2005) och Maurud (refererad i Vikør, 1993)). Resultaten angående den muntliga och skriftliga förståelsen av de skandinaviska språken visar att för svenskstuderande är förståelsen av muntlig, men också skriftlig, danska sämre än förståelsen av norska. Danskstuderandes resultat är likadant: särskilt muntlig men också skriftlig svenska är svårare för dem att förstå än norska. För norskstuderande är det lättare att förstå muntlig svenska medan det är lättare att förstå skriftlig danska. Dessa resultat tyder på att för studenter som har norska som huvudspråk är det lättare att förstå skriftlig danska på grund av ett liknande skriftspråk, men lättare att förstå muntlig svenska på grund av ett liknande uttal.

Undersökningen hade några begränsningar som hade kunnat undvikas. Till exempel borde frågan om studenternas läsår ha inkluderats. Med den här undersökningen kunde det vara så att några av respondenter inte var i sina sista år av kandidatstudier eftersom det fanns danskstuderande som hade bara nått A1-nivån. Om jag skulle göra samma undersökning igen så skulle jag begränsa frågorna på frågeformuläret lite. Till exempel exkludera frågorna om aspekter där studenterna använder varje språk. Dessa frågor var intressanta men gjorde undersökningen mycket bredare än planerat.

Icke-skandinaviska studenter är bron mellan Skandinavien och sina hemländer. Min undersökning lyfter fram ett annat perspektiv som inte har behandlats i tidigare forskning men vilket ändå är mycket viktigt när det gäller samarbetet mellan länderna. Studien ger en bra utgångspunkt för ytterligare diskussion om ämnet.

6. SLUTSATS

Syftet med denna undersökning var att undersöka språkbruksvanor och inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen bland utländska studenter, som studerar vid skandinavisk avdelningar i olika universitet runt Östersjön. För att undersöka studenternas inställningar genomfördes en sociolingvistisk enkätstudie som fick 70 svar från studerande från universitet i Tartu, Greifswald, Vilnius och Gdańsk.

Undersökningens forskningsfrågor var följande:

- 1) Vilka inställningar har studenterna till att studera de skandinaviska språken och till den skandinaviska språkgemenskapen?
- 2) I vilka situationer och hur ofta använder studenterna de skandinaviska språken?
- 3) Vilka faktorer påverkar studenternas skandinaviska språkkunskaper?

Denna studie visade att för icke-skandinaviska studenter är det viktigare att kunna förstå alla tre skandinaviska språk än att kunna prata alla tre. Dessutom hade studenterna en ganska neutral hållning till användningen av engelska i kommunikation med skandinaver. När det gäller inläringen av skandinaviska språk ansåg studenterna att det blir lättare efter man redan kan ett skandinaviskt språk men att lära sig flera skandinaviska språk samtidigt kan vara problematiskt.

Resultaten av denna undersökning visade att studenterna använder skandinaviska språk oftast genom att titta på filmer/serier och genom sociala medier. Studenter med svenska som huvudspråk använder norska mer än danska och bland danskstuderande är norska mer använt än svenska. Denna studie gav bevis på att studenter som läser norska som huvudämne förstår både svenska och danska bättre än danskstuderande förstår svenska och norska eller svenskstuderande danska och norska.

Dessutom visade undersökningens resultat att studenter som kan alla tre skandinaviska språk har bättre kunskaper i alla tre språk än de som bara har lärt sig ett skandinaviskt språk.

I framtida forskning kan man utveckla ämnet genom att utöka och ha skarpare fokus på respondentgruppen. Till exempel kan man samla svar från studenter med bara en viss

språknivå. Det vore också intressant att undersöka inställningar och språkbruksvanor av studenter som har lärt sig bara ett skandinaviskt språk till en hög nivå B2/C1. Så kan man verkligen få veta om höga kunskaper i ett skandinaviskt språk hjälper till med förståelsen av de två andra språken som man inte har lärt sig.

7. RESÜMEE

Tartu Ülikool, Maailma keelte ja kultuuride instituut, Skandinavistika osakond, rootsi keel ja kirjandus

Keelekasutusharjumused ja hoiakud Skandinaavia keelte ühtsuse kohta Skandinaavia keeli peerialana õppivate üliõpilaste seas Läänemere piirkonnas

Bakalaureusetöö, 51 lk

Autor: Karmen Konnapere

Juhendajad: Eva Liina Asu-Garcia ja Mie Mortensen

Tartu, 2024

Bakalaureuse lõputöö uurib Läänemeremaade skandinavistika osakondade üliõpilaste hoiakuid Skandinaavia keele ühtsuse kohta ja üliõpilaste keelekasutusharjumusi. Skandinaavia keelte ühtsus on olukord, kus rootsi, taani ja norra keeled on vastastikku arusaadavad. See tähendab, et ideaalis ei pea skandinaavlasted suhtluses teiste skandinaavlastega keelt vahetama.

Bakalaureusetöö uurimisküsimused olid järgnevad:

- Millised on tudengite hoiakud skandinaavia keelte õppimise ja skandinaavia keelte ühtsuse kohta?
- Millistes olukordades ja kui sageli kasutavad tudengid skandinaavia keeli?
- Millised tegurid mõjutavad tudengite skandinaavia keele oskust?

Uurimus viidi läbi küsimustiku vormis Google Forms keskkonnas. Küsimustikule vastasid 70 üliõpilast neljast ülikoolist: Tartu, Vilniuse, Gdański ja Greifswaldi. Vastanute seas on rootsi keel peerialana 24 tudengil, taani keel 29 tudengil ja norra keel 17 tudengil.

Uurimuse tulemused näitavad, et Skandinaavia keeli õppivad üliõpilased peavad kolme Skandinaavia keele rääkimise oskusest tähtsamaks kõigist kolmest keelest arusaamist. Inglise keele kasutust suhtluses skandinaavlastega ei peeta samas oluliselt lihtsamaks kui skandinaavia keelte kasutust.

Tudengite keelekasutusharjumused näitavad, et kõige rohkem vaadatakse skandinaaviakeelseid filme/sarju ning kasutatakse sotsiaalmeediat. Lisaks kasutavad tudengid enim seda keelt, mida õpitakse peerialana. Rootsi keelt õppivad tudengid kasutavad teist kahte keelt vähem kui norra ja taani keelt peerialana õppivad tudengid.

Tulemused näitavad, et tudengid kelle peeriala on rootsi või taani keel saavad paremini aru norra keelest, nii kirjalikus kui suulises suhtluses. Norra keele tudengite tulemused näitavad aga, et taani keelest saadakse rohkem aru kirjalikes olukordades ja rootsi keelest saadakse paremini aru suulistes olukordades.

Källförteckning

- Boyd, S., & Ericsson, S. (Red.). (2015). *Sociolingvistik i praktiken* (Upplaga 1:1). Studentlitteratur.
- Brink, E. T. (2016). *Man skal bare kaste sig ud i det: En interviewundersøgelse af unge i Nordens nabosprogsforståelse i praksis*. Nordisk Ministerråd.
<https://www.ucviden.dk/en/publications/man-skal-bare-kaste-sig-ud-i-det-en-interviewunders%C3%B8gelse-af-unge>
- Börestam, U. (2008). *Samma skjorta – olika knappar: Icke-nordiska andraspråkstalarers erfarenheter av dansk-svensk språkgemenskap i Öresundsregionen*.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-767>
- Börestam, U. (2011). Språkbytare och språktänjare. Nordisk språkgemenskap ur andraspråksperspektiv. *Sprog i Norden*.
<https://tidsskrift.dk/sin/article/view/17332>
- Börestam Uhlmann, U. (1994). *Skandinaver samtalar: Språkliga och interaktionella strategier i samtal mellan danskar, norrmänn och svenskar*. Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.
- Delsing, L.-O., & Lundin-Åkesson, K. (2005). *Håller språket ihop i Norden?* Nordic Council of Ministers. <https://doi.org/10.6027/tn2005-573>
- Dewi, A. (2012). English As An International Language: An Overview. *Journal of English and Education (JEE)*. <https://doi.org/10.20885/jee.v6i2.4423>
- EUSBSR in a nutshell*. (u.å.). Hämtad 17 mars 2024, från
<https://www.eusbsr.eu/about/about>
- Frøshaug, A. S., & Stende, T. (2021). *Har Norden et språkfelleskap?* Nordisk

- ministerråds sekretariat. <https://doi.org/10.6027/nord2021-001>
- Institutet för språk och folkminnen. (2023, mars 31). *Nordiska språk*.
<https://www.isof.se/lar-dig-mer/kunskapsbanker/lar-dig-mer-om-de-nordiska-spraken/nordiska-sprak>
- Laurent, S. (2024, januari 14). *Which Scandinavian Language Should You Learn?*
Lingvist.
<https://lingvist.com/blog/which-scandinavian-language-should-you-learn/>
- Norrby, C., & Nilsson, J. (2015). Enkät. I *Sociolingvistik i praktiken* (Upplaga 1:1).
Studentlitteratur.
- Nowak, P. (2021). *Interskandinavisk förståelse hos polska skandinavistikstudenter*
[Kandidatuppsats. Stockholms universitet.]
- Panevska-Ilik, G. (2013). *Utlendinger og nordisk nabospråkforståelse: Et forskningsprosjekt om utlendingers nabospråkforståelse* [Magisteruppsats, Universitetet i Oslo]. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/37375>
- Persson, F. (2012). *Kjapt och kjempebra: En studie av skandinavisk språkgemenskap på en arbetsplats* [Kandidatuppsats, Stockholms universitet].
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-93699>
- Reuter, M., & Grünbaum, C. (2013). *Att förstå varandra i Norden*. Nordiska ministerrådet. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-3555>
- Ridell, K. (2008). *Dansk-svenska samtal i praktiken: Språklig interaktion och ackommodation mellan äldre och vårdpersonal i Öresundsregionen*.
<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-9334>
- Ringbom, H. (2007). *Cross-linguistic similarity in foreign language learning*.
Multilingual Matters.

- Seidlhofer, B. (2005). English as a lingua franca. *ELT Journal*, 59(4), 339–341.
<https://doi.org/10.1093/elt/cci064>
- Sundby, A. H. (2013). Det nordiske enhetsbygget - bestå eller falle? En undersøkelse av nabospråksundervisningen i norsk-, dansk- og svenskfaget på videregående skole ”før og nå” [Magisteroppsats, Høgskolen i Vestfold]. I 122 s.
<https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/149215>
- Svenska institutet. (u.å.). *SI Baltic Sea Neighbourhood Programme*. Hämtad 16 maj 2024, från
<https://si.se/utlysningar/bidrag-finansiering/si-baltic-sea-neighbourhood-programme/>
- Svenska institutet. (u.å.). *Universitet med svenskstudier*. Hämtad 16 maj 2024, från
<https://si.se/sa-arbetar-vi/svenskan-i-varlden/universitet-med-svenskstudier/>
- Svensson, S. (2017). ”Grötigt men ganska vackert”: -En undersökning om språkkontakt och attityders roll för grannspråksförståelsen [Kandidatoppsats, Uppsala universitet]. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-342026>
- Søgaard, B. H. (2008). *Interskandinavisk språkforståelse: En eksempelstudie fra yrkesopplæring i et skandinavisk reiseselskap* [Magisteroppsats, Universitetet i Oslo]. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/26816>
- Tartu Ülikool. (u.å.). *Skandinaavia keeled ja kultuurid*. Hämtad 17 mars 2024, från
<https://ut.ee/et/oppekavad/skandinaavia-keeled-ja-kultuurid>
- Theil, R. (2023). Indoeuropeiske språk. I *Store norske leksikon*.
https://snl.no/indoeuropeiske_spr%C3%A5k
- Torp, A. (2005). Nordiske sprog i fortid og nutid. I I. S. Sletten (Red.), *Nordens sprog med rødder og fødder* (s. 19–74). Nordisk ministerråd.

Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2024, maj 13). *Universiteter i udlandet, hvor der undervises i dansk.*

<https://ufm.dk/uddannelse/tilskud-til-udveksling-og-internationale-projekter/lektoratsordningen/universiteter-i-udlandet-hvor-der-undervises-i-dansk/universiteter-i-udlandet-hvor-der-undervises-i-dansk>

Universität Greifswald. (u.å.). *Skandinavistik*. Hämtad 17 mars 2024, från

<https://www.uni-greifswald.de/studium/vor-dem-studium/studienangebot/studienfaecher/s/skandinavistik-bachelor/>

Uniwersytet Gdański. (u.å.). *Skandynawistyka—Duńska lub fińska ścieżka językowa.*

Hämtad 17 mars 2024, från

https://old.ug.edu.pl/rekrutacja/studia/kierunki_studiow/20242025/skandynawistyka_-_dunska_finska_sieczka_jezykowa-stacjonarne-i_stopnia

Uniwersytet Gdański. (u.å.). *Skandynawistyka—Norweska lub szwedzka ścieżka językowa*. Hämtad 17 mars 2024, från

https://old.ug.edu.pl/rekrutacja/studia/kierunki_studiow/20242025/skandynawistyka_-_norweska_szwedzka_sieczka_jezykowa-stacjonarne-i_stopnia

Vikør, L. S. (1993). *The Nordic languages: Their status and interrelations*. Novus Press.

Vilniaus universitetas. (u.å.). *Skandinavistika (danų/norvegų/švedų kalbų grupės)*.

Hämtad 17 mars 2024, från

<https://www.vu.lt/studijos/stojantiesiems/bakalauro-studiju-sarasas/skandinavistika-danu-norvegu-svedu-kalbu-grupes>

Yalcin, H. (2015). *Nordisk grannspråksförståelse i en skandinavisk skola utomlands*

[Kandidatuppsats. Uppsala universitet.]

Bilaga 1

Frågeformuläret från Google Forms

Enkätstudie om den skandinaviska språkgemenskapen

Jag heter Karmen Konnapere och jag studerar skandinaviska språk som du. För min kandidatuppsats undersöker jag studenternas åsikter om olika skandinaviska språk. Jag vill få veta vad studenter som inte har ett skandinaviskt språk som modersmål tycker om den skandinaviska språkgemenskapen dvs fenomenet att skandinaver förstår varandras språk och kan umgås med varandra utan att byta språk.

Frågeformuläret är anonymt.

Jag är mycket tacksam för din tid och att du vill hjälpa mig!

** Anger obligatorisk fråga*

1. Ditt hemuniversitet *

Markera alla som gäller.

- Tartu Universitet
- Greifswalds Universitet
- Gdańsk Universitet
- Vilnius Universitet

2. Ditt modersmål *

3. Vilket skandinaviskt språk är ditt huvudämne på universitetet? *

Markera endast en oval.

- svenska
- danska
- norska

4. Vänligen bedöm nivån på alla skandinaviska språk som du kan. *

Markera endast en oval per rad.

	kan inte	A1	A2	B1	B2	C1	C2
svenska	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
danska	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
norska	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5. Vänligen lista andra språk som du kan.

6. Vänligen markera alla påståenden som gäller.

Markera alla som gäller.

- Jag har deltagit i studier vid ett skandinaviskt universitet. (t.ex Erasmus+)
- Jag har deltagit i en eller flera sommarkurser i ett skandinaviskt land.
- Jag har deltagit i en språkkurs av ett eller flera skandinaviska språk utanför universitetet.
- Jag använder skandinaviska språk i mitt jobb.

Språkbruk: svenska

7. Hur mycket förstår du muntlig svenska? *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Förstår ingenting ○ ○ ○ ○ ○ ○ Förstår allt

8. Hur mycket förstår du skriftlig svenska? *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Förstår ingenting ○ ○ ○ ○ ○ ○ Förstår allt

9. Vid vilka aspekter nedan använder du svenska? *

Markera alla som gäller.

- Böcker
- Poddar (Podcasts)
- Musik
- Nyheter/tidningar
- Filmer/serier
- Språkcafé
- Teater
- Sociala medier
- Kommunikation med vänner/kurskamrater
- Övrigt: _____

10. Hur ofta använder du svenska genom att prata eller/och skriva? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Några gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger i halvåret
- Några gånger om året
- Nästan aldrig
- Aldrig

11. Hur ofta använder du svenska genom att lyssna eller/och läsa? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Några gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger i halvåret
- Några gånger om året
- Nästan aldrig
- Aldrig

Språkbruk: danska

12. Hur mycket förstår du muntlig danska? *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Förstår ingenting Förstår allt

13. Hur mycket förstår du skriftlig danska? *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Förstår ingenting Förstår allt

14. Vid vilka aspekter nedan använder du danska? *

Markera alla som gäller.

- Böcker
- Poddar (Podcasts)
- Musik
- Nyheter/tidningar
- Filmer/serier
- Språkcafé
- Teater
- Sociala medier
- Kommunikation med vänner/kurskamrater
- Övrigt: _____

15. Hur ofta använder du danska genom att prata eller/och skriva? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Några gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger i halvåret
- Några gånger om året
- Nästan aldrig
- Aldrig

16. Hur ofta använder du danska genom att lyssna eller/och läsa? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Några gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger i halvåret
- Några gånger om året
- Nästan aldrig
- Aldrig

Språkbruk: norska

17. Hur mycket förstår du muntlig norska? *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Förstår ingenting Förstår allt

18. Hur mycket förstår du skriftlig norska? *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Förstår ingenting Förstår allt

19. Vid vilka aspekter nedan använder du norska? *

Markera alla som gäller.

- Böcker
- Poddar (Podcasts)
- Musik
- Nyheter/tidningar
- Filmer/serier
- Språkcafé
- Teater
- Sociala medier
- Kommunikation med vänner/kurskamrater
- Övrigt: _____

20. Hur ofta använder du norska genom att prata eller/och skriva? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Några gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger i halvåret
- Några gånger om året
- Nästan aldrig
- Aldrig

21. Hur ofta använder du norska genom att lyssna eller/och läsa? *

Markera endast en oval.

- Varje dag
- Några gånger i veckan
- Några gånger i månaden
- Några gånger i halvåret
- Några gånger om året
- Nästan aldrig
- Aldrig

Vänligen bedöm följande påståenden.

22. Att kunna ett skandinaviskt språk hjälper mig att förstå de två andra skandinaviska språken. *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

23. Det är viktigt för mig att förstå alla tre skandinaviska språk. *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

24. Det är viktigt för mig att kunna prata alla tre skandinaviska språk. *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

25. Det är svårt att studera två eller tre skandinaviska språk samtidigt.
(Svara på frågan om du har lärt dig mer än ett skandinaviskt språk.)

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

26. Jag blandar ihop de skandinaviska språken i skrift och tal.
T.ex: uttalar ett ord med fel uttal; använder fel ordförråd, grammatiska regler osv.
(Svara på frågan om du har lärt dig mer än ett skandinaviskt språk.)

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

27. Jag tycker att det är lättare att börja studera ett nytt skandinaviskt språk om man redan kan ett. *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

28. Kunskaper om alla tre skandinaviska språk ger mig bättre möjligheter på arbetsmarknaden. *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

29. Jag tycker att det är lättare att kommunicera med skandinaver på engelska än på ett skandinaviskt språk. *

Markera endast en oval.

1 2 3 4 5 6

Jag håller inte med Jag håller med

30. Om du har några fler kommentarer om detta ämne som du vill dela med mig, skriv dem här.

Kinnitus töö iseseisvalt kirjutamise kohta

Mina, Karmen Konnapere, kinnitan, et olen bakalaureusetöö kirjutanud iseseisvalt. Kõikidele kasutatud materjalidele, teiste autorite väidetele ja arvamustele on nõuetekohaselt viidatud.

Karmen Konnapere

21.05.2024

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karmen Konnapere

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Språkbruksvanor och inställningar till den skandinaviska språkgemenskapen bland studenter i skandinaviska språk i Östersjöområdet” mille juhendajad on Eva Liina Asu-Garcia ja Mie Mortensen, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Karmen Konnapere

16.05.2024